

*Cl. V. S. d. S. Celsissimi, ac Reverendissimi*

*Nr.*

153979

DOMINI DOMINI *02.*

M I C H A E L I S

I. ARCHIEPISCOPI LABACENSIS,

S. R. J. PRINCIPIS, E LIB. BAR.

B R I G I D O

de Marenfels & Bresoviz, Sac. Cæs. Reg. Ap. Majest. Consilarii  
intimi actualis, folio Pontificio assistentis &c.

PASTORALIS EPISTOLA

in qua præscribitur ordo in Archidiœcesi servandus, dum sacrae res peraguntur,  
aliaque monita ad Parochos continentur, ut suo rectius officio fungantur.



#####

L A B A C I,

Typis Joannis Bapt. Retzer Anno 1804.

153979

153979



N 881/1971

030051848

NOS MICHAEL DIVI-  
NA MISERATIONE ARCHIEPISCO-  
PUS LABACENSIS, S. R. I. PRINCEPS, S. C. R. & A.  
M. CONS. INT. ACT. &c. &c.

Dilectis Nobis in Christo, Venerabili Capitulo Ecclesiæ Nostræ  
Metropolitanæ, Decanis ruralibus, Parochis, cæterisque animarum  
Rectoribus & universo Clero Archidiecepsis Nostræ.

Gratia vobis, & pax a Deo Patre nostro & Domino Jesu Christo.

*2076 J. d. J. R. 3.*

**A** prima die, qua ad regendam amplissimam hanc Dîcecesim divino consilio electi sumus, nihil paternam sollicitudinem Nostram, quam Clero, populoque Nostræ fidei commissis debemus, acerbius fatigavit, quam magna, qua undique premimur, Sacerdotum penuria. Mæsis quidem multa, operarii autem pauci. Videmus enim gregem hinc inde proprio etiamnum pastore orbaturum: videmus indefessos in vinea Domini operarios aut annis jam decrepitos, aut continuis laboribus attritos pondus diei portare, & æstus, qui onerum mole oppressi, auxilium a Nobis, ne in via deficiant, jure postulantes incassum præstolantur.

Huic malo vehementer condolentes sæpenumero in causas ejusdem pro officii Nostri gravitate indagavimus. Ac inter innumeras, quæ maxime horum injuriæ temporum debentur, contemptum status ecclesiastici invenisse, & principem locum tenere arbitramur. Ea quippe præcipue studiosæ juventutis indoles est, & natura, ut præcoci quodam pruritu ad eum statum anhelet, quem magni præ reliquis fieri, colique conspexerit. Unde fit, ut optimæ spei adolescentes ex horrore tantæ vilipensionis, qua sacerdotium hodiedum vapulat, emenso philosophiæ curriculo ad alia pronius, quam sacra studia convolent.

Clerus quidem quia in sortem Domini vocatus, sicut & religio, quia malignis hominum appetitionibus contraria esse dignoscitur, suos semper ofores, valentesque hostium patiebatur incurfus; nunquam tamen, si incunabula Ecclesiæ excipimus, ardentius pro veritate, sui que splendore fatigabatur, quam infansit hisce temporibus, ubi non solum, quidquid erat pravi ingenii, calliditatis, fraudis, atque furoris, in ea oppugnanda impensum ingemiscimus, verum etiam invalescente quadam effræni opinandi, scribendique libidine, profanis undique libelculis obrutos nos esse dolemus, qui velut agmine facto in id conjurasse videntur,



2  
tur, ut statum ecclesiasticum contemptui, ludibrioque hominum exponentes proverbium, & fabulam facerent.

His omnibus Clementissimus, ac Religiosissimus Imperans Franciscus II. inter assiduas regiminis Sui curas animum admovit, & data ad Episcopos Provinciarum Encyclica die 2da Aprilis 1802. ea omnia sapientissime sancivit, quæ ad vindicandam ab injuria temporum sacræ religionis, atque ejus ministrorum auctoritatem, pristinumque splendorem restituendum, ac augendum exinde Clerum quoquo modo conferre possunt, ratus, religionem principem in politico societatis regimine sibi vindicare partem, ex eaque pendere plurimum tam totius Reipublicæ incolumitatem, quam singulorum civium veram, ac stabilem felicitatem. Piissimam hanc Cæsaris mentem quoad potiora, quæ vos tinent capita, jam litteris Nostris 21ma Julii ejusdem anni aperuimus.

Verum fateamur ingenue, nos quoque, aut aliquos certe nostrorum, sicut in canonicis visitationibus non sine magno animi dolore animadvertimus, esse in percussione nostræ primos, plurimumque contere, cui ministerium, quod cælestibus negotiis continetur, in oculis mundanorum vilescat. Huc autem potissimum pertinere judicantur:

- I. Studii ecclesiastici neglectus,
- II. Institutionis publicæ incuria,
- III. Doctrinæ, quæ prædicatur, diversitas,
- IV. Dispar publicæ devotionis forma,
- V. Quorundam vita, sanctitati vocationis non conformis, ac demum
- VI. Despecti veteris disciplinæ Canones.

Quæ licet paucos admodum de Clero afficiant, muneris tamen, & status ecclesiastici contemptum pedetentim promovent; dum quod vitio hominum contingit, in statum ipsum refundi consuevit. His ergo, ut opportune tempore vulneri, dum adhuc remediabile est, medelam adferamus, officio Nostro pastoralis compulsi sequentia statuimus, ac mandamus.

## I.

### De studii ecclesiastici neglectu;

#### §. 1.

Ac primum ad vos loquimur, novella germina curatorum; vos exhortamur affectione potius, quam potestate, qui in sortem Domini vocati primas vigilantiæ



tiæ Nostræ curas jure vobis merito vindicatis. Mementote, absolutis studiis theologicis de domate in agrum, de requie ad labores, de portu ad spatiosum depravati sæculi mare vos commigrasse; idcirco satagite, ut non castos modo, sobrios & immaculatos vos servetis a sæculo, verum e ponte veluti in vorticem prospicientes attendite, ne & qui vado, aut navigio contendunt, in profundum mergantur, & vos ipsi e ponte præcipites, quanto sublimiori, tanto graviori lapsu naufragium patiamini. Vos utique elegit Deus, posuitque, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat: vos elegit velut lucem de tenebris, agnos de medio luporum, ut eatis, non ut mollem ducatis vitam, aut otio consummemini, sed veluti cæcorum duces, & languentium baculi infirma erigatis, disrupta consolidetis, depravata convertatis; vos posuit, ut fructum, non plausum, non aurum, aut argentum afferatis, sed uni Deo, qui cor intuetur, & videt in abscondito, placere, animasque lucrari studeatis.

## §. 2.

Verum dum a filiis Sion inelytis, messem Nobis abundantem promittimus; quid ab iis sperare licet, qui absoluto studiorum curriculo lectionem, & omne studium ita negligunt, ut officio se suo abunde satisfecisse judicent, si horis canonicis persolutis, missa celebrata, & exterioribus quibusdam status officiis obiter peractis, post adinventiones suas abeuntes, aut otio diffluant, aut mundi negotiis se implicent? Nonne non solum ea, quæ utut modica in scholis delibarent, successu temporis memoria evanescent, sed & ipse intellectus densis ignorantie tenebris obducetur dicente Domino: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Osee. 4. 6.?

## §. 3.

Sed hæc, dum candor lucis ignoratur, exindeque obscura pro lucidis approbantur, interdum adhuc connivenda forent, nisi ex ejusmodi ignorantia sacerdotum, status quoque ecclesiasticus contemptui, ordo sacerdotalis dedecori, sacra ministeria vituperiis, ipsa religio vilipensioni, sanctissimaque mysteria profanationi, ac ipsorum irrisioni exponerentur. Unde non immerito Deus olim conquestus est: Speculatores ejus cæci omnes, nescierunt universi: canes muti non valentes latrare, -- ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam: omnes in viam suam declinaverunt: -- & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius. Isai, 56. 10. 11. 12.

## §. 4.

Quomodo enim labia sacerdotis custodient scientiam, nisi illam prius mente, & corde ruminaverit? quomodo veritati contradicentes arguet, nisi veritatem ipse norit? quomodo pastor gregem suum pascet, aut pater filiis panem franget, nisi ille ovibus de pascuis, & hic sibi de pane providerit? quomodo medicus



ægros sanabit, nisi morborum naturam, & medicinam perspectam habuerit? aut quomodo iudex iudicabit, nisi legem Domini meditetur die ac nocte? quomodo denique, exclamat S. Bernardus, ignorantia mater cunctorum errorum, excusari posset in eo, qui se magistrum infantium, & doctorem insipientium profiteretur? ignorans utique ignorabitur, imo & multos ignorare faciet, & ignorari. Nunquid cæco cæcum ductante non ambo in foveam cadent?

## §. 5.

Dum autem de scientia animarum pastori necessaria loquimur, nequaquam falsi nominis scientiam, illam scilicet mundi scientiam intelligimus, quæ fultitia est apud Deum, quæque plus sapit, quam oportet sapere, de qua tam auditores, quam doctores redditori sunt aliquando rationem; sed suavem illam sapientiam sapientiarum, supereminentem nimirum scientiam Jesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi, quæ humilibus consentiens ad sobrietatem sapit, qua S. Paulus ex alto provifus non iudicavit se aliquid scire, nisi Jesum, & hunc crucifixum, propter quem omnia detrimentum fecit, & arbitratus est ut fieret, ut Christum lucrifaceret.

## §. 6.

Hanc vero scientiam Sanctorum præprimis vobis propinant sacri libri novi, & veteris testamenti. Scrutamini scripturas; in his invenietis fidei dogmata, morum præcepta, & requiem animabus vestris: legite cum humilitate, & oratione; & erunt eloquia vestra tanquam gladius acutus, & dulciora super mel, & favum. Omnis enim scriptura docente Apostolo utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, & erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. Nam quidquid homo extra didicerit, si noxium est, hic damnatur: si utile est, hic invenitur; & cum ibi quisque invenerit omnia, quæ utiliter alibi didicit, multo abundantius ibi inveniet ea, quæ nusquam alibi invenire potuit.

## §. 7.

Lectio sacre scripturæ accedant Ss. Patres, sacri illi, & unctione pleni divinarum litterarum Interpretes; jungantur conciliorum decreta, quæ majorum nostrorum traditiones ad nos usque transmiserunt, ac probatissimorum Theologorum scripta, qui ex his genuinis purissimisque fontibus doctrinæ, & morum præcepta hauserunt.



## §. 8.

Quare vehementer optamus, ut quilibet Sacerdós Archidiecepsis Nostræ sibi de Sacris Bibliis juxta Vulgatam editionem tam in latina quam vernacula lingua provideat, habeatque interpretem, qui aut universam Scripturam, aut partes aliquas, & difficiliora loca exposuit. Inter hos comendari meretur Calmet, du Hamel, Sacy, Alexander Natalis in Evangelia, & Epistolas.

## §. 9.

Pro Theologia dogmatica sint: Gazzaniga, Bertieri, Contenson, Theologia mentis, & cordis.

## §. 10.

Pro Theologia Morali: S. Gregorii Papæ Moralia: Belombes, Genetto, Antoine novissimæ Romanæ editionis.

## §. 11.

Pro jure Canonico: Rieger, Pehem, Van Espen.

## §. 12.

Pro instructione pastorali: Regulæ pastorales S. Gregorii Papæ: Monitiones, & instructiones S. Caroli Borromæi: Habert, praxis pœnitentiæ.

## §. 13.

Pro Catechetica instructione: Catechismus Romanus, Pouget, Fleury Catechismus historicus.

## §. 14.

Inter Asceticos, quibus animarum Pastores pro sui, populique ædificatione operam navabunt, commendamus Confessionum libros S. Augustini, ejusdemque Soliloquia: S. Chryostomi libros de Sacerdotio; Librum de imitatione Christi: opera omnia S. Francisci Salesii: Muratori, de vera devotione; Erkenntniß Christi: Abely Sacerdos Christianus.



## §. 15.

Pro rituum norma teneat quilibet Rituale Labacense, quod ob defectum exemplarium ultimæ editionis noviter emendatum suo tempore in lucem prodibit. Adsit quoque concilium Tridentinum, & Pontificale Romanum. A profanis autem, præsertim modernis Pseudo-politicis, tamquam a peste abhorreat, ne animum duplicitate, simulatione, aut hypocrisis corrumpat.

## §. 16.

His & alii optimæ frugis libri superaddi possent quam plurimi; ast his contenti, neminem quoque obligare intendimus, ut sibi de omnibus provideat. Ex recensitis tamen unum saltem, ut de qualibet Theologiæ parte sibi quisque comparet, vehementer optamus, desuper etiam in canonicis Nostriis visitationibus specialiter invigilaturi.

## §. 17.

Quia vero omnis profectus ex assidua lectione, vivacique meditatione procedit, ac lectio adhibita collatione majorem intelligentiam præbere ipsa experientia probatur, opportunum duximus, peritiles illas ecclesiasticas exercitationes ad venerabilis antiquitatis, & aliarum Diæceseon exemplum, in quibus hic mos jam diu laudabiliter viget, etiam in nostra Archidiæcesi ineunte anno introducere. Erit autem harum exercitationum hæc materia, hic ordo:

## §. 18.

Proponentur ab officio Nostro Archiepiscopali sub cujuslibet anni principium materiæ anni decursu pertractandæ, ita, ut universæ Theologiæ cognoscenda ad eujusque captum, & intelligentiam enubilentur.

## §. 19.

In his autem exercitationibus agetur præcipue de omnibus iis, quæ praxim, & animarum curam propius afficiunt. Ac imprimis exponuntur Christianæ religionis fundamenta, & fidei dogmata, vindicando illa adversus recentiores Pseudo-prophetas: secernendo accurate, quæ ad fidem, & religionis essentiam, aut ad exteriorem ejus disciplinam spectent: commonstrando, quem nexum fidei dogmata cum fidelium moribus habeant: tradentur quoque & morum præcepta, ostendendo viam, qua ratione ad praxim deducenda sint, quomodoque praxis cum theoria combinanda. His accedent homileticæ interpretationes, exercitationes catecheticæ, & quæstiones lyurgicæ.

## §. 20.





## §. 20.

Ad quæstiones has propositas omnes Sacerdotes tam curati, quam non curati, in civitatibus, aut ruri degentes, exceptis Decanis, Parochis, aliisque jam senio confectis in scripto respondebunt: quas elucubrations intra annum cooperatores suis respectivis Parochis, capellani locales vero, & Vicarii expositi, alii que Presbyteri suo Decano exhibebunt, qui accurate didicatas annexis etiam, si opus fuerit, animadversionibus, ante mensem Novembrem Officio Nostro Archiepiscopali consignabunt, ubi denuo rigidæ disquisitioni, ac judicio Consistorii Nostri subjicientur.

## §. 21.

Elucubrations autem sint breves, claræ, & ex puris Scripturæ, Ss. Patrum, & conciliorum fontibus, ex monumentisque venerabilis antiquitatis simul, & supra recensitis Auctoribus definitæ. Evitentur omnes inutiles subtilitates ad rem non pertinentes, novitatis amor, ac studium partium. In fine decisionis cuique dubia, vel occurrentes speciales casus proponere liberum esto.

## §. 22.

Per has exercitationes ecclesiasticas vero nihil derogamus examinibus ex præscripto in concursibus generalibus omni semestri pro beneficiis curatis haberi solitis; quinimo quemlibet Sacerdotem beneficio stabili necdum provisum obligamus, ut post sex annos in cura animarum transactos irrequisitus se sistere conetur.

## II.

## De publicæ instructionis incuria.

## §. 1.

Ex damnabili studii ecclesiastici neglectu necessario quodam nexu promanare debuit publicæ instructionis incuria. Quosdam enim alia omnia ferventer, & cum gustu, sua vero aut cum tædio, & aversione agere, aut plane præcipuum hoc animarum pastoris officium negligere audimus; hos minus paratos ex cathedris pro sermone dicere miramur, illos fabulosis narrationibus verbum Dei profanare, alios denique auditoribus sermone in longum protractio fastidium parere, sibi vero, totique Clero despectum & vilipensionem creare ingemiscimus.



## §. 2.

Quapropter ad vos, animarum Christi fidelium Pastores, paterni cordis curas, cogitationesque denuo convertimus, obsecrantes misericordem Patrem & divitem Redemptorem, qui vocavit vos in fortem ministerii hujus, ut ejus implendi vobis virtutem tribuat. In partem sollicitudinis Nostræ vocati vos quoque onus portatis, Angelicis humeris formidandum, dum munus Episcopale, & amplitudine sua grave, & temporum difficultate molestum pro parte vestra, officiique ratione cum Capite vestro sustinetis. Sponsores facti estis, dum pascendarum curam animarum suscepistis, defixistis apud extraneum manum vestram, quia Christus, cujus sunt animæ, amicus est in Sponsione, sed erit extraneus in reddenda ratione. Pascite ergo illum, qui in vobis est, gregem Christi non coactè, sed spontaneè: traditam vobis ejus pascendi legem adimplete corde magno, & animo volenti: prædicare verbum, instate opportune, importune, arguite, obsecrate, increpate in omni patientia, & doctrina: quasi tuba exaltate vocem, & annunciate populo scelera, & peccata eorum. Non enim semper pascendi dominicas oves potestatem habebitis: sed æternam, si vestro tempore bene paveritis, percipietis coronam.

## §. 3.

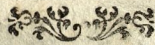
Ut vero uberes prædicationis fructus colligatis, semina bonæ operationis præmittite; nam loquendi autoritas perditur, quando vox opere non adjuvatur. In sermonibus ad populum, & sacris concionibus non moralia tantum, sed fidei quoque præcepta tradere satagite. Inspidus enim est omnis sermo, nisi divinorum eloquiorum sale condiantur. Recte tractantibus verbum veritatis, quod Apostolus 2. Tim. 2. 15. monet, illud maxime cordi esse debet, ut dictione dogmatica, vel catechetico-morali auditorum suorum fidem firment ad recte credendum, & mores forment ad sobriè, justè, pieque vivendum, omnis & prædicatio sit non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in offensione spiritus, & virtutis, ut credentium fides non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. 1. Cor. 2. Ita divinis eloquiis corda vestra implentes prius, quam exeratis proferentem linguam, ad Deum levate animam sitientem, ut ructet, quod biberit, vel quod impleverit, fundat.

## §. 4.

Quem in finem vobis summopere commendamus Homiliarum usum, id est, brevem & planam Evangelii, aut Epistolæ occurrentis explanationem cum applicatione ad mores, quæ populi Christiani instruendi methodus est antiquissima, Sanctis Patribus familiarissima, & populorum captui accommodatissima.

## §. 5.

Ineptas, ac aniles fabulas ad mentem Apostoli devitate, quia omne, quod  
non



non ædificat audientes, in periculum vertitur audientium. Cavete quoque a nimia sermonis prolixitate, quæ teste Sancto Augustino intelligentia caret, spiritum audientium obruit, imo attentionem minuendo nauseam & acediam parit.

## §. 6.

Primus autem ad institutionem populi Dei, præsertim rudioris, gradus est, rudimenta fidei tradere, & parvulis petentibus panem frangere, ut eo enutriti crescant in salutem. De quo vos sæpius admonere erit præcipua semper pars sollicitudinis Nostræ. In opere enim tam salutari, quia nunquam potest satis esse, quod dicitur, nulla cautio nimia, nullaque cura superflua videri debet. Nam cum tota consuetudo vivendi sit ratio credendi, & ita plerumque vivatur, ut creditur, qua ratione recte vivent, qui formam recte vivendi salutari doctrina destituti non tenent? Exemplum igitur Domini, & salvatoris nostri, qui parvulos, quorum vocabulo credentes omnes per audientiæ fidem nuncupantur, jussit venire ad se, præ oculis habentes, ac laudatissimorum Præfulum sanctitate non minus quam doctrina insignium vestigiis inhærentes studium, ac sedulitatem vestram iterum excitamus, ut in tanto opere, quo Christi fidelibus ad salutis viam consulitur, sitis ferventes.

## §. 7.

Methodus, quam in rudibus hominibus Christiana doctrina erudiendis servare debeatis, Sancto Augustino Libr. de catechizandis rudibus cap. 10. proficua præ cæteris ea videtur, qua post explanationem familiares instituantur interrogationes, ex quibus compertum fiat, an, quæ quisque audivit, mente perceperit, vel an potius iterata explanatione opus sit, ut alieno captui res subjiciatur.

## §. 8.

Ita vero omni die dominico, festisque de præcepto, etiam principalioribus pro majori eorum sanctificatione non exceptis, ad captum adulterum simul, & parvulorum doctrinam pertractabitis, ut omnes catechismi materias cum anni decursu absolvatis. Hanc vestram in tradendis fidei rudimentis sollicitudinem, & solertiam, si finita catechesi, & recitatis Oo. Ss. litanis primum adultos, dein parvulos familiari colloquio super illis, quæ publice prolata sunt, tentare satagatis, amplissimus ille fructus consequetur, ut fideles vestræ curæ concrediti & in fide inveniantur stabiles, & in opere efficaces.

## §. 9.

Rebus ita comparatis quam facile vobis erit per semitas justitiæ Christianæ in viam salutis eorum gressus dirigere, quorum genua debilia jam ante per fidei  
B  
doctrinæ



doctrinam roboratis. Quod corde credunt ad justitiam, opere exercebunt ad salutem; & gaudebunt legis, quam didicerunt, factores esse, non auditores tantum. Id ut certius assequamini, examen paschale laudabiliter a nostris Prædecessoribus introductum, ubi omnes adulti ad dignam sacre communionis paschalis sumptionem præparari consueverunt, annuatim omni diligentia iterare satagetis. In qua saluberrima planeque necessaria operatione, ut vestris conatibus optatus respondeat effectus, nec per alienam desidiam opera vestra reddatur frustranea, omnium animarum numerum in catalogum ad calcem hujus Nostræ ordinationis delineatum redigite, & earum statum notato singulorum nomine, cognomine, ortu, ætate, fidei, morum, & instructionis qualitate componite, & annis singulis posito recens natorum, ac de novo adventantium incremento, & mortuorum, ac decedentium decremento varietate, Sacramento Chrismatis signatorum, nec non confessionis, ac communionis capacium notas accurate distinguite.

§. 10.

Ad examen hoc rite instituendum ordinamus, ut pro qualibet die certus numerus per hebdomaden examinandorum ex cathedra denunciatur; & quidem viri separati ab uxoribus, & pueri disjuncti a puellis, ne res eorum familiaris curanda ullo modo detrimentum patiat. Præprimis autem quisque tentetur in illis rudimentis fidei, quæ a theologis necessaria necessitate mediis nuncupantur, sine quibus nemo salvari, aut digne Sacramenta percipere potest: apud eos quos hac in parte sat instructos repererint, descendant ad ea, quæ necessaria necessitate præcepti dici assolent, quæque obligationem status, cui quisque additus est, concernunt. Nec oberit interdum de illis periculum facere, quæ per anni decursum in pomeridianis catechesibus explanata fuerunt; hac quippe ratione Parochiani ad doctrinam, & instructiones catecheticas tædæ quodam dolo capti frequentius comparere contendent, Pastores vero eorum in clariorem cognitionem, quocum fructu prædicæ instructiones excipiantur, se devenisse gaudebunt.

§. 11.

Modum examinandi habeat quilibet placidum, & hilarem, ut pueros, & adultos ad attentionem alliciat, non avertat. Cum adultis non minus, quam cum parvulis discretus sit, ne plus exigit, quam ætas, aut habilitas admittit, abstinendo penitus a quæsiombus captiosis, aut enigmaticis: nullum ignorantem publice confundat, sed omnes in patientia & charitate instruat.

§. 12.

Quia vero non pauca sunt adultis scitu necessaria, quæ parvuli iisdem mixti portare nondum possunt, hinc perutile erit pusillum hunc gregem, dum a pecorum custodia vacare dignoscitur, statutis intra hebdomadam diebus, & horis ad domum parochialem, aut si hyemis præcipue tempore aditus difficilior redditur, jam in hac, jam in illa vicinia prævia ex pulpito denunciatione ad destinatam do.



domum evocare, eisque quasi modo genitis lac doctrinae Christianae praebere; ex parvulis enim bene instructis, atque timoratis progerminabit societas omni virtutum genere ornata, popululque Sanctorum.

## §. 13.

Hoc autem ut & ordine, & cum fructu ad effectum deducatur, proles in duas classes secernantur oportet, quarum haec nondum confessas contineat, ut in primis fidei principiis, utpote memoriae magis mandandis instruantur, illa vero jam confessas complectatur, ut in iis, quae propius ad dignam penitentiae, & Eucharistiae perceptionem spectant, commodius erudiri valeant.

## §. 14.

Quos promptiores, ac melius instructos adverteritis, hos ad alios palam instruendos designate, immo inducite, ut quae in publico didicerint, vesperi domesticis exponant. Munuscula tamen, siquae ad manus sint, non semper praestantioribus, quandoque etiam infirmioribus distribuite, ut stimulos ad comparendum, & proficiendum addatis.

## §. 15.

Permittimus & laudamus quidem consuetudinem illam proles, dum ad primam communionem admittuntur, brevi aliqua Parænesi ab altari alloquendi; sed haec fieri diebus dominicis, ac festivis de praecepto non suademus; proles vero ipsa die in ecclesia tumultuarie examinari minus consultum judicamus, quia illinc praescriptus devotionis ordo turbatur, hinc vero recollectio mentis tum maxime in proliis necessaria diffrahitur.

## III.

## De doctrinae, quae praedicatur, diversitate,

## §. I.

Ad studii ecclesiastici neglectum, & instructionis publicae incuriam, quae ad promovendam Cleri vilipensionem haud parum contulisse vidimus, accedit doctrinae, quae praedicatur, diversitas; per hanc enim relicto sensu veritatis lites generantur, & schismata, a quibus fides subvertitur, veritas corrumpitur, cha-





ritas scinditur, ipsaque recta doctrina ita evacuatur, ut plerique, maxime simplices, quorum mentes hoc contentionum studio in contraria sensa detortæ sunt, his controversiis turbati animo hæreant, cui fidem adhibere, aut quam partem sequi pro eorum salute consultius foret.

## §. 2.

Hæc vero doctrinæ difformitas ex opinionum, quibus nonnulli missa Scripturarum doctrina, humanam rationem affectum diversorum caligine obscuratam consulentes, additi sunt, diversitate oritur. Quæ licet illius solum subsint iudicio, qui renes scrutatur, & corda, vigilantia tamen Episcoporum, quibus depositum fidei commissum esse dignoscitur, quoad prædicationem, ejusdemque observantiam subjiciuntur.

## §. 3.

Quare ne rudis plebecula, quæ diversos sæpe nanciscitur pastores, stabili doctrinæ normæ assuefacta variis docendi modis turbetur, districte mandamus, ut ad mentem Ss. Conc. Trid. quemadmodum unus est Dominus, una fides, ita una sit tradendæ fidei, ac ad omnia pietatis officia populum Christianum erudiendi communis regula, atque præscriptio: ut idipsum dicatis omnes & non sint in vobis schismata; sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.

## §. 4.

Sancta sit vobis doctrina Ecclesiæ: quod semper, quod ubique, & ab omnibus traditum est, hoc tenete, hoc commissum vobis populum Dei docete, deviantes semper profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ. Id enim docente Tertulliano Dominicum, quod prius traditum, id vero extraneum, & fallum, quod posterius immisum. Non hominum figmenta, non scholarum systemata, quæ exortis diuturnis, periculosissimisque litigiis Ecclesiam Dei devastarunt, sed sancta, & simplex doctrina Christi, & Apostolorum sit vobis norma docendi.

## §. 5.

Si etiam contingeret, quemdam de fratribus vestris a veritatis tramite aberrasse, liberationem ejus potius, quam insultationem, potiusque auxilia, quam convitia meditemini, & quantum facultas tribuit, suscipite: cavete etiam, ne quemquam, sive is major vobis sit, sive inferior, in suo munere fugilletis; sed si quem notaveritis defectum, memores præcepti Domini dextere corrigite, ve personam suaviter, & secreto in omni mansuetudine monete; sæpe enim flecti humilitas, quod nec virtus superare potuit, nec ratio. Si ab aliis notatum au-

dier-



dieritis, pro vestra prudentia excusate. Cavete præterea, ne quemquam ( invidia suggerente ) apud Parochum, vel Decanum denigrantes odiosum reddatis, sed potius honore invicem prævenire, inferioribus non arroganter, sed paterne imperare, superioribus ex corde obedire contendite.

§. 6.

Quod si aliquid in quopiam reprehensione dignum adverteritis, nec spes affulgeat, Parochi reprehensionem, aut secretam correctionem effectum habituram, ad Ordinarium Nostrum, vel Decanum potius sub secreto ( depurata tamen intentione ) rem deserte, ne apud loci Clerum odiosi fiatis.

## IV.

### Dispar publicæ devotionis forma.

§. 1.

Præmemorata uniformitas quoque vel maxime necessaria commendari meretur, dum functiones sacræ peraguntur. Licet enim ista ad exteriorem Ecclesiæ disciplinam referri, indeque pro temporum circumstantiis mutationi subjacere videatur; ipsa tamen sic comparata conformitas divina peragendi adeo unitatem Ecclesiæ commendat, ut Sanctorum Patrum autoritate, Antistitum decretis, imo & Summorum terræ Principum ordinationibus stabilita, ac roborata comprobetur.

§. 2.

Disparitas enim divinarum, seu devotiones illæ privata quadam, nunquam tamen probata autoritate in Ecclesiam introductæ, quas interdum aut superstitio alit, aut ( dolentes dicimus ) turpis quæstus fovet, hinc dissensiones, & schismata gregem inter, & pastorem parere, illinc obloquia, & diseria in eos, qui præscripto ordini se conformant, concitare, quinimo rudioribus dubium de pastoris orthodoxia, quasi de fidei summa ageretur, ingerere consueverunt. Ex quo agendi modo contemptum status ecclesiastici, ejusque officiorum vilipensionem progerminasse vel ipsa experientia docemur.

§. 3.

Huic Ecclesiæ vulneri pro officii Nostri gravitate mederi volentes stabilem, fixumque



que publicæ devotionis ordinem ad normam illius, qui a suprema Aula jam anno 1787. præscriptus fuit, paucis tantum pro temporum circumstantiis mutatis, obtento deluper assensu supremi Provinciæ Regimini pro Archidiœcesi Noltra statuimus, ut sequitur.

§. 4.

Omnibus Dominicis, & festis de præcepto diebus fiat in illis ecclesiis, ubi tantum unus Curatus residet, hora pro populi opportunitate statuta, missa parochialis dicta juxta conciliorum, & novissime Ss. Concilii Tridentini Sess. 23. de reform. C. 1. pro populo offerenda, sive dein curatus iste sit Parochus, sive Vicarius parochialis, sive Capellanus localis. Intra missam post Credo sit sermo, vel brevis explanatio Evangelii, aut Epistolæ ab altari, vel sacro suggestu.

§. 5.

Ubi autem duo, vel plures sacerdotes in eadem Parochia versantur, sub sacro matutino brevis instructio catechetico moralis fiat; sub ipso autem sacro Parochiali ordinaria concio habeatur ad præscriptum concilii Tridentini Sess. 5. c. 2. docendo populos vobis commissos, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate, et facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Porro hæc duæ missæ solemnes ejusmodi temporis intervallo distribuantur, ut qui mane cultodes domorum extiterant, secundæ commode interesse queant.

§. 6.

Ut fidelium corda præcipue rudiorum magis ad pietatem inflamentur, sit inter Missarum solemnia cantus præscriptus; quem in finem musicam, ut dici solet, figuratam, gravem, modestam, atque loci sanctitate dignam concedimus; ast levem illam, profanam, ruri passim haberi solitam, quæ adstantes magis distrahit, quam ædificat, ab ecclesiis prorsus eliminatam volumus.

§. 7.

In Dominicis Quatuor temporum, & Adventus, quemadmodum & in festis principalibus exponatur sub sacro solemnissimo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. In quo eandem methodum observabitis, quæ ad mentem Ritus Romani præscribitur, ut videlicet non in expositione, sed in repositione populo benedictio detur.





## §. 8.

Ne vero præsentium attentio, fervorque in divinis conceptus, si tempus publicæ devotioni dicendum nimium protrahatur, tepescere incipiat, commemorationes illæ e sacro ambone post sermonem ex pacto certi stipendii, indicatis largientium nominibus, & intentionibus recitari solitæ, utpote Simoniam redolentes, atque genuinam de fructu precum ideam pervertentes, imposterum intermittantur: quarum loco brevem commemorationem fieri suademus pro omnibus, qui se Ecclesiæ precibus commendarunt: instruendo fideles vim precum, ac fructum earundem ab interna ipsorum dispositione, qua se benignitate, & misericordia Dei dignos reddant, non a dato stipendio dependere.

## §. 9.

Ex sacro suggestu nihil promulgetur, quod vel ab Officio Nostro Archiepiscopali, vel a Cæsareo Regio circuli Capitaneatu hac apposita claufula: *Promulgetur ex cathedra: vobis non fuerit intimatum.*

## §. 10.

A meridie hora statuta ad parvulorum, rudiumque instructionem catechesis instituat, cui semper, sicut & omni concioni subjiciantur virtutum theologiarum, & contritionis adus ad populi verba repetentis faciliorem memoriam pronunciandi secundum formulas ordine primas in libro Evangeliorum recentioris editionis existentes: quibus finitis, ac coram exposito Venerabili Eucharistiæ Sacramento recitatis Oo. Ss. Litanis, adjectisque precibus de Ss. Sacramento, pro August. Imperante, atque pro avertione omnium malorum, quas tum in eodem Evangeliorum libro, tum in libellis litaniarum seorsim editis reperire est, persolutis benedicatur populo.

## §. 11.

Hoc loco, ubi de tractandis in Ecclesia agimus, facere non possumus, quin de illis sermonibus, qui in Sanctorum solemnitatibus nonnunquam proferri solent, aliquid dicamus. Scimus Sanctorum glorias ad hoc divino consilio a Dei populis frequentari, ut & illis debitus honor dicatur, & nobis virtutis exempla favente Christo monstrentur. Hanc S. Chrysostomi regulam sibi propositam habeant sacri Encomiastæ, ne unquam tumidos, & ab auditorum capacitate remotos conceptus improbo cum labore, nullo cum fructu consequantur. Nam ut optime ad propositum S. Ambrosius: major eloquentiæ mendacio simplex veritatis fides, quæ Sanctorum merita non inaniter jactat, sed utiliter imitanda proponit. Magnificetur Deus, qui est mirabilis in sanctis suis; laudentur Sancti vasa misericordiæ Dei; excitentur fideles ad sectanda eorum vestigia, ut sanctorum vita sit ipsi forma vivendi, ne imitari pigeat, quod celebrare delectat. Vos ergo, dilectissimi, qui spirituales estis magistri, plebes vobis commissas instruite in spiritu veritatis, cultum, & invocationem Sanctorum nobis cordi esse debere, ut eos apud Deum mediatores nanciscamur, qui quondam sicut nos infirmitate circumdati noverunt figmentum nostrum, noverunt necessitatem:



tem: quique lubentes nobis succurrunt tanquam fratres, qui e fluctibus erepti, fratribus aliis adhuc periclitantibus auxiliatricem manum porrigere, si invocentur. Cui ut optatus respondeat effectus, ardens desiderium Nostrum vobis patefacere gestientes summo opere commendamus, quatenus virtutes Sanctorum veritate sive evangelica, sive historica nixas ob oculos ponere, specialem præprimis erga Beatissimam Mariam Virginem, Matrem Savatoris, & Mediatoris nostri pietatem concipere, pieque, atque suppliciter ad eam confugere, ut nobis peccatoribus sua intercessione conciliaret Deum, bonaque tum ad hanc, tum ad æternam vitam necessaria impetraret, edocere; preces ab Ecclesia approbatas, præcipue Rosarium singulis saltem sabbathis, ac pervigiis B. M. V. ejusque festis religiose recitare; aliis item piis exercitationibus vos, vestrosque continuo, & instantè in timore Dei continere nitamini, solidæ devotioni, & pietati ita consulentes, ut omnia, quæ aut superstitionem, aut aniles fabulas redolere, aut ecclesiastica autoritate carere dignoscuntur, quam longissime a cultu sanctorum semoveantur.

§. 12.

Porro cum in Sacris visitationibus compererimus, quosdam ex curatis, qui sine adjutore resident, Dominicis, festisque de præcepto diebus catecheticas instructiones negligere sub prætextu, quod sibi excursus peractionis causa ad filiales prædictis diebus ex præscripto faciendi difficilem præbeant statuta hora reditum, & domus Parochianorum per montana dispersæ importunum faciant ad ecclesiam parochialem accessum. Nos ejusmodi prætextum reprobantes serio præcipimus, ut præmemoratis diebus catecheses omnino instituantur: neve ullo modo culpæ, quæ sit, aut etiam fieri potest, si per absentiam ab ecclesia matrice Sacramentorum administratio emergente periculo in mora, aut præpeditur omnino, aut retardatur, patrocina defensionis admittamus, omnem peractionis causa excursum Curato coadjutorem non habenti Dominicis, festisque diebus districte interdiciamus, ac prohibemus.

§. 13.

In illis locis vero, ubi præter Parochum unus, aut plures cooperatores existunt, concedimus quidem in Patrocinio cujusque filialis, si est festum de præcepto, aut in Dominicam cadit, quod secus in subsequenter transferatur, ibidem primam, aut si magis opportunum videretur, secundam missam solemnem cum sermone fieri; principalem tamen functionem semper in Ecclesia curata haberi decernimus.

§. 14.

Permittimus quoque in his Parochiis illis Dominicis festisque diebus, quibus juxta



juxta Parochiæ Matriculam jam ab immemoriali consuetudo obtinuit, missam cum sermone haberi; excipimus tamen festa principaliora per annum, videlicet:

Festum Circumcisionis D. N. J. C.

- Epiphaniæ Domini,

- Purificationis,

- Annunciatæ,

Dom: Palmarum.

- Resurrectionis D. N. J. C.

Fer. 2dam Paschæ,

Fest: Ascensionis, D. N. J. C.

Dom: Pentecostes,

Fer. 2dam Pentecostes,

Fest: Corporis Christi,

Dom: infra Octavam Corporis Christi,

Fest: Ss. Apostolorum Petri, & Pauli,

- Assumptæ,

- Nativitatis B. M. V.

Dom. 8tiam Octobris, Dedicationis Oo. Ecclesiarum,

Fest: Omnium Sanctorum,

- Conceptionis B. M. V.

- S. Stephani Protomartyris,

Patrocinium Ecclesiæ parochialis.

§. 15.

Idem observari indulgemus, ubi Parocho duo cooperatores adjecti sunt, hac tamen subintellecta conditione, ut in parochiali Ecclesia semper duæ missæ solemnes cum dictione catechetico-morali fiant, & uni tantum facultas excurrendi tribuatur.

§. 16.

Ut vero & illorum votis satisfiat, quibus tantum unus Curatorum præest, concedimus cooperatores Ecclesiæ matricis ad filiales, quæ neo-erectæ Parochiæ, Vicariatui, aut Capellaniæ locali adscriptæ sunt, diebus supra nominatis excurrere, quin tamen per hoc devotioni in Ecclesia matrice quidquam derogetur.

§. 17.

Aliis vero festis diebus omnem excursum pro libitu facere, aut ibidem missam absque sermone celebrare omnibus sacerdotibus sive curatis, sive non curatis severe interdicens, injungendo rectoribus ecclesiarum, ut sacra illa, quæ in Do-



minicis, festisque peragenda signantur, quantum fieri potest, in dies non festos transferantur. Ne vero populus eapropter stipulata tribuere recuset, placide edoceatur, hæc non ut missæ stipendia sed pro honesta sacerdotis sustentatione præberi.

§. 18.

Allii Sacerdotes in Parochia degentes diebus Dominicis, & festis hora ipsis a Parocho statuta missam absque campanæ pulsu in parochiali Ecclesia celebrent: sacris etiam functionibus, publicis precibus, & processionibus intervenire, fidelium confessiones exaudire, & Parochum pro viribus adjuvare non renitentur, sed ejus, cooperantiumque vicibus supplendis se promptos exhibeant.

§. 19.

Adsit in sacrificia liber, in quo, dum sacrum fundatum peragendum occurrit, annus, mensis, dies, nomenque sacerdotis illud peragentis propria manu adnotetur: servantur etiam ibidem libri baptizatorum, mortuorum, & matrimonio junctorum, quorum, sicut & patrinorum, testiumque nomina accurate inscribantur.

§. 20.

Publicæ, sacræque processiones, seu supplicationes, quibus ex antiquo instituto Ecclesia catholica in Litanis majoribus in festo S. Marci, & in minoribus Rogationum triduo, & in die festo Corporis Christi, aut ubi hac die fieri non potuit, in Dominica infra Octavam, ut consuevit, ea modestia, ac reverentia celebrentur, quæ piis, ac religiosis hujusmodi actionibus maxime debetur: reliquas vero tanquam extraordinarias, ut quæ variis, ac publicis Ecclesiæ de causis aut emergente aliqua populi calamitate in dies inducuntur, absque speciali Officii Nostri facultate, aut in distantioribus a residentia Nostri locis sine Decani assensu, cujus prudentiæ, & discretioni decidendum relinquitur, institui prohibemus; prius tamen, antequam facultate Officii Nostri, aut assensu Decani utamini, per tres ad minimum dies coram Sanctissimo publicæ adorationi eum in finem exponendo preces ordinari mandamus.

§. 21.

Hæ autem omnes processiones semper ab Ecclesia parochiali ad filialem propius adjacentem, & nunquam ultra Parochiæ limites instituantur: ubi vero præter principalem ecclesiam nulla alia existit, processio ab ecclesia per semihoræ viam facta ad hanc iterum revertatur.

§. 22.



## §. 22.

Pro his ecclesiasticis functionibus autem sacerdotibus quibuscunque mercedem aliquam sive fatigii, sive itineris causa, aut quocunque alio titulo prætere veltamus; quia docente Apostolo Hebr. 5. 1. omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis.

## §. 23.

Expositionem Sanctissimi, quæ hucusque in Dominicis quatuor temporum fiebat, imposterum (exceptis civitatibus, & majoribus pagis) vel exinde intermittendam ducimus, quod præter horas ad publicam devotionem destinatas vix sufficiens populus pro decenti adoratione adesse credatur: hujus autem loco per octavam Corporis Christi intra missam, ad quam ex antiqua observatione copiosorem populum confluere scimus, præmemoratam expositionem ad recolendam hujus Sanctissimi Sacramenti memoriam determinamus.

## §. 24.

Sacrum sepulchrum Salvatoris Nostri Jesu Christi, ad quod fer: 5ta, 6ta & Sabbatho majoris hebdomadæ Sanctissimum reponitur, remoto omni theatri apparatu, juxta exemplar die 26ta Septembris 1798. præscriptum, fidelium oculis repræsentetur.

## §. 25.

Ad recolendam vero memoriam Resurrectionis D. N. J. C. in Sabbatho Sancto ante solis occasum, cantato matutino intonetur *Alleluja* coram altari, ubi Sanctissimum repositum erat, dein translato ad altare majus Venerabili fiat *Te Deum*, & benedictio.

## §. 26.

Candellas arundini circumpositas, in lingua nostrate (*Stavnize*) vocitari solitas erigere haud absolum judicamus, sed solemnem illum apparatus, & musicorum concentum, quo in quibusdam locis introductio in ecclesiam fieri narratur, tanquam vanitatem, & fastum Phariseorum, qui dum elemosynam faciunt, tuba ante se canunt, ut honorificentur ab hominibus, reprobamus, & abolitum volumus.



## §. 27.

Hic quoque, ubi stabilem, fixumque publicæ devotionis ordinem præscribimus, cordibus vestris inculpere gestimus, quatenus in ecclesiis, ad quas populus peregrinationis gratia confluere consuevit, non aliæ, quam a Nobis ordinatæ devotiones statuto tempore habeantur; utque fructus optatus e concionibus referatur, auditorum capacitati adaptentur seclusis omnibus miraculis, ac revelationibus, quæ ecclesiæ iudicio probata non inveniuntur: commendamus quoque vigilantiam vestræ, ut hac temporum iniquitate fores ecclesiæ, dum vesperascit, occludi curetis, neque ulli peregrinorum accessus ad pernoctandum ibidem pateat.

## §. 28.

Quamvis pulsus campanarum, quo in Sabbathis, & vigiliis Sanctorum de præcepto subsequens festum populo ruri disperso indicitur, ratum habeamus, illam tamen immoderatam campanarum strepitationem, ac tormentorum explosionem tempore tempestatum exorituræ, cui hinc inde plebecula ad superstitionem usque addicta reperitur, severissime interdiciamus, serio mandantes, ut imminente tempestate brevi tantum pulsus minimæ campanæ ad instar pulsus ad *Ave Maria* populus ad preces pro avertendo fulgure, & noxia tempestate fundendas admoneatur.

## §. 29.

Sacras cæremonias ab Ecclesia certis per annum diebus ordinatas, ut in die Purificationis, feria quarta cinerum, Dominica palmarum, in majori hebdomada, & sabbatho Pentecostes ad præscriptum Missalis Romani, qua par est, religione observari præcipimus; continent enim magna, ac divina mysteria, & salutares christianæ pietatis fructus eas pie exequentes a Deo consequuntur; de quibus fideles vestræ curæ concreditos præmonere, & erudire, quo tempore magis opportunum fuerit, Parochorum officium esse vos nosse minime dubitamus. Alias vero cuius, cunque generis devotiones, Processiones, circuitus, quatuor initia, & benedictiones, quæ in Missali, & Rituali Romano, aut in hac publicæ devotionis norma per Nos specialiter congesta non comprehenduntur, hisce penitus abrogamus, & inhibemus. Quocirca Parochiarum Matriculis, utpote autoritate legali destitutis, sicubi huic a Nobis præscripto ordini contrariæ inveniuntur, omnem vim obligandi adimimus injungentes Parochis Archidiececesis Nostræ, ut novas pro Parochiis suis matriculas seu devotionis directoria ad præscriptum præmemorati ordinis quantocyus adornent, atque unacum antiquis matriculis approbationi Officii Nostræ Archiepiscopalis subijciant.



## §. 30.

Cumque in Ecclesia Dei nihil sanctius, & utilius, nihilque excellentius, aut magis divinum habeatur, quam Sacramenta ad humani generis salutem a Christo Domino instituta; quivis vestrum, ad quem eorum administratio pertinet, meminisse in primis debet, se sancta tractare, & omni fere temporis momento ad tam sanctæ administrationis officium paratum esse oportere. Quapropter illud perpetuo curabitis, ut non solum integre, caste, pieque vitam agatis, sed etiam ad ea sancte, & religiose administranda vos omni pietate, *veste talari semper induti* paretis in tot mysteriorum, quæ ibidem latent, meditatione toto animo defixi. In his, aliisque divinatorum obeundis, ab erroribus vel levissimis cavete, quæque de his pie, riteque defungendis præscripta sunt, studiosissime servate, ut fidelium mentes, dum in oculis, vultu, ac toto corporis habitu nonnisi devotionem, reverentiam, ac majestatem cernui venerantur, per hæc visibilia religionis ac pietatis signa ad rerum altissimarum contemplationem excitentur. Nihil in gestibus, in incessu, ac voce appareat, quod non maxime gravitatem, modestiam, sanctitatem ac pietatem quamdam redolet, animosque adstantium in Deum erigat.

## §. 31.

Postremo Domus Dei decorem omnibus ecclesiarum rectoribus plurimum comendamus. Nitida sint, si pretiosa non possunt esse, quæ ad divinæ majestatis cultum pertinent, corporalia, & purificatoria, mundissima. Species Sacramentales singulis mensibus binis ad minus vicibus renoventur, & toties ciborum absumptis prioribus particulis, & micis in fundo hærentibus purificetur. In altaribus crucis effigies ex præscripto sanctæ recordationis Benedicti XIV. non parva, & minutula, sed majore forma ita inter candelabra collocetur, ut paulisper promineat, & tam a sacerdote, quam adstantibus missæ sacrificio cum pio erga passionem Dominicam affectu spectari possit.

## §. 32.

Monumenta illa juxta vias erecta, quæ plerumque imaginem Crucifixi, vel alicujus Sancti repræsentant, si deformia, aut obsoleta sint, aut removeri, aut decenter restaurari curate, ut intentus ex imaginibus fructus percipiatur,

## V.

## De vita sanctitati vocationis non conformi.

## §. 1.

Quemamodum tunc maxime ab Apostolicis viris ministerii sui dignitas honori-



rificatur, & ministri secundum Apostoli dictum fideles inveniuntur, dum muneri suo, quod susceperunt, intenti illud sanctæ conversationis exemplo, & impigræ operationis studio implere in finem usque contendunt, speciosis evangelizantium pedibus cursum suum identidem prosequentes, ne ab itineris nondum finiti intentione cessantes ibi incidant in deficiendi periculum, ubi proficiendi deposuerint voluntatem. Ita quotidianis experimentis docemur, quantum ex minus probatis nonnullorum ministrorum exemplis accrescere soleat, & religioni præjudicium, & sacerdotali honori dispendum, dum eorum ministerium plerumque despicitur, quorum vita damnatur.

§. 2.

In quorum primo puncto, quia plurimorum confratrum excellit devotio, quorum solers pro grege Christi vigilantia maxima ex parte perfectum jam probat, quod sermo noster suggerere posset faciendum, eo duntaxat quoad alterum punctum pastoralis Nostræ allocutionis monita dirigimus, ut si qui sint, in quorum actibus quidpiam a sancta vocatione diversum reperitur, impofterum seminent hominibus bonum per aperta opera exemplum. Vos vestri Pastoris verba reverenter hac in parte excipite, obedienter custodite, ut ex comuni profectu crescat tam gloria vestra, quam consolatio Nostra.

§. 3.

Apostolus Paulus 2. Tim. II. 15. unius institutione animos omnium, qui eandem pari fine, licet impari gradu quovis tempore ingressuri sunt viam, sacris instruens disciplinis inter cætera præcipit: *Solicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis.* Quo quid aliud vas electionis, nisi formam, quam imitemur expressit, ut ad hanc, in qua Domino ministramus, sortem provecti studeamus sine offenculo conscientiam habere ad Deum, & ad homines semper solícite curantes, ut in nobis esset ea mentis integritas, quæ tanto muneri non minus adderet splendoris, quam ab eo reciperet dignitatis: summus nempe ardor fidei, condita sale Apostolico modestia, ut ipsa externa corporis species indicium esset mentis, figura probitatis, nosque ipsos in omni conversatione probabiles exhiberemus Deo, operarios inconfusibiles, recte tractantes verbum veritatis, ne cum aliis prædicaverimus, ipsi reprobi efficeremur.

§. 4.

Atque hoc est illud, quod a suis ministris præcipue exigit Deus, ut sermones vitæ, & vitam sermonibus conformarent. Nihil ecclesiastico ministerio indignius, quam aliud exprimere verbis, aliud factis ostendere, & actum vitæ a sono linguæ discrepare. Præclare ad propositum S. Hieronymus: Sacerdotis Christi





si os, inquit, mens, manusque concordent, expriment opere, quod ore profiteretur, per cuius ministerium dat Deus fidei incrementum. Probata quippe vita, & ab omni tum privata labe, tum publica offensione pura conversatio, quemadmodum operarium apud Deum innoxium, ita apud homines facit omnis confusionis exortem, probabilem Deo, ut Apostolus loquitur, operarium inconfutabilem.

## §. 5.

Quapropter obsecramus vos in Domino: exemplum estote fidelibus in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, & castitate, nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. Ad nos dirigitur illud: *Vos estis sal terræ, lux mundi.* Quid nitidius luce? Quid purius esse deberet sacerdote? Manum illam, quæ Christi carnem tractat: os illud, quod spiritali igne repletur: linguam, quæ tremendo nimis Sanguine rubescit, quo non solari radio puriorem esse oporteret, inquit Chrylостomus? Vos estis *lux mundi.* Lux non inficitur luto, aut terrena corruptione, licet per terram transeat: sic nec sacerdos infectionem debet contrahere, licet cum hominibus pravis, & luteis debeat conversari. Lux viantibus iter præmonstrat, ita debet Pastor deviantibus. Sine luce omnia in tenebris, & cæca caligine jacent, & quodam frigore constricta languescunt: ita sine bona, & lucida Pastorum vita, mundus vivit in tenebris errorum, ignorantiae, & flagitiorum frigescente fide, & charitate. Vos quoque estis *sal terræ*; quia montes fidelium sapore vestro salire, & condire debetis, & a putredine vitiorum protegere. Sed si sal infatuatum fuerit, mittitur foras: si vita vestra corrumpatur, vel aqua carnalis concupiscentiæ, & pravis humoribus superbiæ, & avaritiæ, vilipenditur, & velut sal infatuatum proteritur, quia nec honor sacerdotio debitus exhibetur. Sal ergo, imo Christi bonus odor simus in omni loco; omnia nostra opera, conversatio, & vita cælestem redoleant gratiam ita, ut nihil sit in actu inverecundum, in gestu immodestum, in verbis prociac, in incessu turgidum, in sermone obscænum, sed sit semper sermo gratiæ sale conditus. Hac forma vivendi fulgebit per vos Ecclesia, & dilatabitur a mari usque ad mare, usque ad terminos orbis terrarum; fient quoque prava in directa, & aspera in vias planas, & videbit omnis caro salutare Dei.

## §. 6.

Cæterum non postrema vestra cura sit, ut familiam vestram habeatis compositam, ne si quempiam argueritis, redarguamini in proprio: suspectam inter domesticos personam aut corrigite, aut pellite, ut omnem a vobis suspicionem amoveatis.

## §. 7.

Cum sexu altero, aut nunquam, aut non nisi necessitatis causa sermonem habete,



bete, & in Dominò fæminas omnes aut æqualiter diligite, aut æqualiter ignorete, nec a meridie, aut vespere otii fallendi causa ad quamque accedite, minus primum in ejus gratia locum appetite, aut favorem quærite. Confessiones illarum nunquam domi, vel etiam in Ecclesia extra sedem confessionalem, vel genuflexa e conspectu sedis vestræ, sed a latere poenitentis, & non nisi crate interposita excipite: Decret. Visit. Apost. sub. S. Carolo Borromæo.

## §. 8.

In Sacramentorum administratione præsertim pænitiæ operam vestram nullo tempore, nulla occasione desiderari sinite, sicque hac in parte reconciliationis sacramentalis fædus a Christo Domino constitutum tueamini, ut nec pronam vestram improbi homines laudent facilitatem, nec vere pœnitentes acculent vestram quasi duram crudelitatem. Errantibus, ut in viam possint redire justitiæ, nec deit censura, quæ increpet, nec doctrina, quæ instruat, nec medicina, quæ sanet. Confessiones tamen ad seram usque noctem protrahere, præsertim luminibus non accensis serio interdiciamus, ac vetamus. Confessionale autem sit in inferiori parte ecclesiæ loco aperto, atque conspicuo in omnium oculis collocatum, ut & confessorius, & confitens possit ab unoquoque facile conspici. Decret. Visit. Apost. sub S. Carolo Borromæo.

## §. 9.

Sicut inhærentes antiquis conciliorum præsertim Laodicensis can. 54. Carthaginensis, Lateranensis sub Innocentio III. & Tridentini sess. 22. de ref. c. 1. & sess. 24. de ref. c. 12. decretis, & Prædecessorum Nostrorum statutis, omnibus, qui per Clericalem tonsuram in hæreditatem Domini vocati sunt, pro ea, qua pollemus, autoritate mandamus, ut a spectaculis publicis, commestationibus, choreis, ludis, ac quibuscunque criminibus, ubi plerumque voluptuosa libertas, religionis despectus, aliaque id genus vitia triumphare solent, abstineant; ita quoque Animarum curator, qui baptismi Sacramentum infanti ministravit, ad convivium ne accedat, quod in edibus parentum infantis recens baptizati ob id paratum fuerit. Nuptialibus præterea epulis, quæ sponсорum, quos conjunxerit, quibusve benedixerit, nomine parantur, ne intersit, si in eis luxus, choreæ, saltationesve agendæ sint, aut amatorii vel lascivi cantus canendi: S. Carolus Borrom. Syn. diæces. III. Decret. 13. Ne vero ut patrini baptizatorum his epulis interveniendi ansam habeant, ad mentem plurimorum Conciliorum, præsertim Aquensis de Anno 1585. & secundæ Synodi S. Caroli Borrom. Decret. 17. prohibemus, ne adhibeatur compater, sive patrinus Regularis aliquis, nec Clericus secularis sacris initiatus aut beneficium obtinens.

## §. 10.

Ab omni pecuniæ affectu cor liberum servate, ne avaritiæ laqueis pedentem



tentim irretiti, charitatem Dei, & proximi prorsus amittatis; noveritisque, teste Ecclesiastico, *Nihil esse iniquius, quam amare pecuniam: hic enim & animam suam venalem habet.* Usuras quoque, & foenera excremini, ut quæ jam concilium Nicænum C. 7. in Episcopo, Presbytero, Diacono, & quocunque Clerico damnavit: Quoniam, inquit, *multi avaritiam, & turpia lucra sectantur, obliti divine Scripture glorificantis eum, qui pecuniam suam non dedit ad usuram.*

## §. 11.

Hinc ad proventus vestros non plus, quam olim statutum, aut quod per Ieges summi terræ Principis definitum sit, exigite; imo & ea, quæ vobis jure debentur, non vi, aut minis, præsertim a pauperioribus extorqueat: sed si quæ ab eis exigenda habeatis, modeste, ac suaviter postulate, vel potius per alios exigite facite judicio nunquam contententes.

## §. 12.

Abusus illos per missarum stipendia a nonnullis introductos, qui aut iisdem se se nimium onerando, aut plus quam a Nobis præscriptum sit, exigendo, aut quod memorare de sacerdotibus erubescimus, ad alienas diœceses, imo & ultra Austriacos limites eadem, retenta quadam stipendii parte ablegando se, statumque suum dissamant; aliaque hujusmodi, quæ a labe simoniaca, vel certe turpi quæstui non longe absunt, sub severissimis pænis prohibemus: sub qua prohibitione etiam omnis generis negotiationem, præcipue educationem vini tam domi, quam extra domum comprehendi hisce declaramus. *Nemo enim militans Deo implicat se negotiis secularibus.*

## §. 13.

Obsecramus vos quoque per viscera misericordiæ Dei nostri, ut Sacramenti confirmationis, quod propter insignem eminentiam suam solius Episcopi manibus reservatum est, singularem existimationem in fidelium animis identidem excitetis. Ejus rite suscipiendi methodum cum magna patientia docete parvulos, ubi ad septennem ætatem pervenerint, quo ad præstantissimum hoc cæli donum ubere cum fructu recipiendum præparentur. Sane si eoque illos instituire distuleritis, dum sacrosancta propemodum unctione donandi sunt, vestra tunc culpa, maximoque malo eveniet, ut & in ipsos Divinum hoc beneficium frustra collatum esse videatur, & Nos raro admodum ea, qua oporteret, plenitudine, hac officii Nostri parte gravissima defungamur. Cavete igitur (utimur energeticis verbis S. Pii V. in suo catechismo Romano) cavete maxime, ne in hac re sanctitatis plena, per quam nobis divina munera tam large impertiuntur, aliqua par vos negligentia imposterum committatur.



## §. 14.

Ad infirmos dum avocamini, non sit vobis vanum mane furgere ante lucem, aut noctem insomnem ducere, ac sine personarum acceptione ad omnes ex motivo sinceræ, non affectatæ charitatis currere. Infirmum convenientes, audito morbi statu suavibus verbis ad infirmitatem a paterna Dei manu cum omnimoda in Divinum beneplacitum resignatione acceptandam hortemini, suadentes, ut hilari eam animo sufferat, nec tanquam pœnam, sed velut opportunam satisfaciendi, aut meritum augendi occasionem respiciat. Sic excitatum ad tolerantiam infirmum, ad sacramentalem quoque confessionem pedetentim disponite, ut sublata malorum origine, seu culpa, infirmus ad salutem etiam corporis a Deo impetrandam, & per patientiam adponendum de condigno meritum disponatur. E morbi violentia imminens mortis periculum conjicientes, sacrum pariter viaticum, ac extremam unctionem infirmo prævie disposito administrate, eumque ad mortem sereno animo suscipiendam disponite, & excitate.

## §. 15.

Sed oportet etiam infirmum Sacramentis provisum sæpius visitare, ut illi solatium aliquod spirituale adferatis; hortemini cum ad subjectionem divinæ voluntati, ad patientiam, ad confidentiam in Deum, sicque ei ad æternitatis portum aditum præparetis; quare in Domino obsecramus & hortamur vos omnes, qui in vinea Domini laboratis, ut infirmos parochiæ assidue, magna cum charitate, & patientia visitetis. Est enim, ut omnes noveritis, infirmi lectus, uberrimus campus spiritualis messis.

## §. 16.

In hoc ergo charitatis exercitio assidue versemini, ut dum Parochianorum aliquis in civitate, oppido, pago, & viciniore loco graviter decumbit, tamen Sacramentis jam sit munitus, vestro sicut semper indiget, ita nunquam destituitur subsidio. In locis paulo remotioribus substituantur personæ piæ, & ad hoc munus idoneæ, prævie a vobis instructæ, quæ sacerdotum vicem suppleant, & luctantes in supremo agone animas piis precationibus, ac præcipue virtutum theologicarum, ac contritionis, plenæque in Divinam voluntatem resignationis actibus ad suum terminum promoveant. Erit hoc Christi fidelibus summe proficuum, & salutare, ac vestra, qui ad cælestem patriam aliis duces estis, & esse debetis, mente, et charitate plane dignum.



## VI.

## Despecti veteris Ecclesiæ Canones.

## §. 1.

Ex his, quæ hucusque scientibus legem, & legis se debitores profitentibus de pastoralis officio breviter locuti sumus, omnibus colligere licet, cuncta hæc nequaquam ab iis præstari, & impleri posse, qui gregi suo mercenariorum more non invigilant, neque assistunt, sed continuam cum assidua vigilantia pastorum præsentiam necessariam esse. Quapropter innovantes decreta Ss. Concilii Tridentini sess. 6. de ref. C. 2. & sess. 23. de ref. C. 1. quemadmodum & ordinationes Nostras, & Prædecessorum Nostrorum admonemus, & hortamur omnes Decanos, Parochos, omnemque Clerum curatum, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio, & veritate pascant, & regant, utpote obligati ad personalem in ecclesia sua residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur; neque sine gravi causa abesse possint, nisi obtenta prius superiorum licentia. Et quidem Parochi, Vicarii parochiales, & capellani locales hanc a Decano, cooperatores vero, ac reliqui curati officio addicti a suis respectivis Parochis exquirant. Si quis autem ob urgentem aliquam necessitatem ultra hebdomadam, aut per diem festum loco abesse, aut gravium negotiorum causa extra Diocesim commigrare compellatur, causis Officio Nostro Archiepiscopali exponendis licentiam præstoletur. Demum desiderium, ac voluntatem Nostram omnibus, & singulis declarantes injungimus, ut quotiescumque eos Labacum, tanquam locum Residentiæ Nostræ adventare contigerit, coram Officio Archiepiscopali se sistere non intermittant.

## §. 2.

Dum quempiam curatorum ad alium locum transferri contigerit, intra octiduum a die percepti decreti ad destinatum sibi locum sine ulla renitentia, aut tergiversatione transire volumus; diutius commoranti exercitium muneris sacerdotalis interdictum declarantes.

## §. 3.

Sacerdoti, vel Clerico hujus Archidiocesis in animarum cura non constituto, vel ab aliena Diocesi adventanti facultas missas celebrandi, vel concionandi, aut fidelium confessiones excipiendi a Parochis non concedatur, nisi approbationis litteras ab Officio Nostro obtentas exhibuerit.



## §. 4.

Quoniam ad collapsam Cleri disciplinam renovandam, mutuamque animorum charitatem in unione Spiritus Sancti fovendam, communem Cleri habitationem, & victum plurimum conferre quotidiana experientia docemur, Nos Ss. Patrum institutis, conciliorum decretis, & ecclesiarum Antiquis, præcipue Ss. Augustini, & Caroli Borromæi cum suo Clero in communi victitantium exemplis inhaerentes, & ordinationi ddo. 16. Oct. 1802. novissime emanatæ, qua summus Noster Imperans sapientissimo decreto aulico idem in effectum deduci urgere dignatur, ex animo obsequentes, omnes quantum possumus, hortamur, & obsecramus, ut piam hanc, & laudabilem Cæsaris voluntatem quantocyus executioni mandantes, etiam in iis Parochiis, ubi cooperatoribus de victu in Parochi redditibus ex majorum, aut fundatorum pietate provisum non est, impofterum eadem mensa, & frugali victu cum cooperatoribus vestris utamini.

## §. 5.

Tandem morum disciplinæ etiam vestitus respondeat, qui sit decens, & sacerdotali statui congruus, nec vilitate nimia, aut sorde contemptum sæcularibus inducens, nec notabili superfluitate vanitatem sapiens, ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendatis. Collaria gestantes de insignibus status clericalis non erubescite, corona scilicet seu tonsura. Profecto cum hæc indicet consortium regniæ dignitatis cum Christo, cujus per sacerdotium jam participatio donatur, nunquam illius decet oblivisci, quin potius continuo stimulus esse debet, ut regio, & excelso animo infima hæc despicientes ad æternum regnum adspiretis.

## §. 6.

Sed quid possunt etiam sapientissimæ leges, si ab iis, pro quorum utilitate gravissima cum consultatione conditæ sunt, fidei, ac debita custodia non observentur? Hierarchicus ordo a Deo in Ecclesia constitutus, quo inferior superiori subjicitur, votum, quod in Sacra ordinatione in manus Episcopi deposuistis; & antiquissimæ Ecclesiæ sancita strictissimam a vobis exigunt obedientiam, & subjectionem: Nosque eo vel magis hanc jure postulamus, quos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, tanquam rationem reddituros pro animabus vestris: curate igitur omni sollicitudine, ut & cum gaudio hoc faciamus, non gementes. Inferioribus quoque Præpositis, Decanis, & Parochis, qui in partem pastoralis sollicitudinis Nostræ vocati sunt, impensæ vobis charitatis dignationem, venerationis, & obedientiæ obsequiis compensate: quibus inter cætera munera, præcipue non solum præluere verbo, & exemplo, sed & sedulo invigilare injungimus, ut statuta hæc, tanquam inviolabiles Diœcesis Nostræ constitutiones a Clero eisdem subiecto accurate, & ad amissum observentur: ut que aberrantes bis terve debitæ suæ obligationis in Domino admoneant, pro-



vos vero Officio Nostro Archiepiscopali denuncient, quatenus in eos, quos ut legum ecclesiasticarum transgressores, ac potestatis Nostræ contemptores agnovimus, ad avertenda majora mala pænis pro gravitate prævaricationis competentibus animadvertere ex debito pastoralis officii valeamus.

## §. 7.

Speramus autem, & in Domino confidimus fore, ut necesse non sit bis pungere non recalcitrantes, aut per se satis erubescentes confundere amplius, quibus sua ipsorum ratio magister est, & propria conscientia virga, ac ingeminata verecundia lex disciplinæ. Hinc ad ea, quæ hucusque prolixius inuimus, breviter recapitulanda digredimur.

## §. 8.

Imprimis confratres charissimi, parochianorum vestrorum fidem, & mores compertos habete, superstitiones, vanas observantias, odia, inimicitias, & quidquid sanæ doctrinæ adversatur, de medio tollite. Eorum dicta, & facta, qui ex hæreticorum sinibus veniunt, diligenter observate. Publicos peccatores, corruptores aliorum, concubinarios, adulteros, usurarios, blasphemos vel ipsi ad rectam viam reducite, vel ad superiores vestros pro remedio recurrите. Modestiam, & verecundiam Christianam in verbis, vestimentis, conversationibus pro viribus restituite, & scandalis hujusmodi sublatis promovete. Solerti in prædicatione verbi Dei ministerio, & vigilantia pro vestris parochianis in viam salutis dirigendi sollicitudini incorruptos vitæ mores adjungite, facti forma gregis ex animo, memoria retinentes illud Apostoli: *Ne forte, cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Ad fovendam pietatem quotidie mane sacræ meditationi, & vesperti conscientiæ examini unum saltem horæ quadrantem impendite. In administratione Sacramentorum vestram operam nunquam desiderari finite. Dominicis, festisque diebus in sacro tribunali tempestive adestote, & pœnitentium expectationem vestra sedulitate prævenite. Cum magno spiritus fervore, & cautissima circumspectione ministerium istud obite peritorum medicorum more vel emplastrum, vel cauterium ad sanandas morbidorum plagas adhibendo. Infirmos, & male habentes sæpe invisite, eisque Ecclesiæ Sacramentis præmunitis in extremo agone luctantibus vigilanter assistite. Pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerite, Ecclesiæ, Regni, Principis terræ, optimatum, vestras, vobisque subditorum necessitates in Ss. missæ sacrificio, precibus, & orationibus Domino commendate. Sit quotidie in manibus vel divinarum Scripturarum, vel utilium ad vestram culturam librorum lectio, in sensibus pia cogitatio, oratio jugis non cesset, salutaris operatio perseveret. Luceat in conversatione *humilitas*, in fide stabilitas, in ecclesiastico ministerio gravitas, in verbis modestia, in factis iustitia, in adversitate patientia, in operibus misericordia, in moribus disciplina. Hæc si vobiscum adfuerint, & superaverint, non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini Nostri JESU Christi cognitione, & muneris vestri executione.



tione. Cito pervios habebit animos operatio spiritualis, quos paternæ flexerit fervor charitatis, eruntque semper per gratiam Dei albi ad messem campi, si parati fuerint ad metendum operarii. Hæc omnia facientes, & vosmetiplos salvos facietis & eos, qui vos audient.

§. 9.

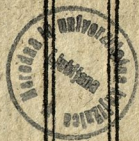
Vos pariter devoti Christi fideles, quos cura Nostra complectitur, paterno exhortamur affectu, ne in vacuum gratiam Dei accipiat, neve pios Pastorum conatus in vestrum tendentes profectum inutiles fieri, atque inanes patiamini. Viscera, & Sanguinem JESU Christi redolens cura animarum erit adversum vos in æterno divini Judicis examine in testimonium, si tantam neglexeritis salutem. Judicium quidem durissimum his, qui præsumunt, fiet; sed quis finis eorum, qui non obediunt Evangelio, qui sacerdotes Domini, ministros Christi, animarum pastores, & ad cælestem patriam duces dura cervice, & superbo tumore contemnunt, incircumcisis labiis proscindunt, & salutis adjumentum vertunt in damnationis augmentum? Nolite ergo negligere gratiam Dei, obedite Superioribus ecclesiasticis æque, ac sæcularibus non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam; ipsi enim pervigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris. Sic state charissimi in Domino, & promptis ad obediendum animis suscipite hanc adhortationem Nostram, reliquosque Nostros, vestrorumque Præpositorum conatus pro vestra exhortatione, & salute, piis apud Deum precibus adjuvate, quibus in perpetuæ felicitatis auspiciis, & paternæ pignus charitatis Pastoralem Nostram Benedictionem peramanter impertimur. Labaci ex Residentia Archiepiscopali die 23tia Martii 1804.

Michael Archi - Episcopus mp.





Nrus Domus	Nomen, Cog- nomen, Status	Aetas.	Confirmat.	Confess.	Comunic.	Anno 1804.		Anno 1805.	
						mores	scientia	mores	scientia



1000 1000  
1000 1000

1000

1000

1000

